

Klase

Objektno-orjentisano programiranje 1

Klasa

- Klasa – definicija skupa istorodnih objekata
- Klasom definišemo attribute (polja) i metode klase
- Konstruktor – specijalni metod za inicijalizaciju objekta

```
class Tacka {  
    double x, y;  
  
    Tacka(double sx, double sy) {  
        x = sx;  
        y = sy;  
    }  
  
    void transliraj(double dx, double dy) {  
        x += dx;  
        y += dy;  
    }  
  
    String opis() {  
        return "Tacka (" + x + ", " + y + ")";  
    }  
}
```

atributi

konstruktor

metode

Klase instanciramo operatorom new

- Operator new dinamički alocira memoriju za objekat i poziva konstruktor klase

```
public class TackeDemo {  
    public static void main(String[] args) {  
        Tacka t1 = new Tacka(12, 10);  
        t1.transliraj(1, 4);  
        System.out.println(t1.opis());  
        // Tacka (13.0, 14.0)  
  
        Tacka t2 = new Tacka(4.34, 5.63);  
        t2.transliraj(4.2, 5.7);  
        System.out.println(t2.opis());  
        // Tacka (8.54, 11.33)  
  
        Tacka t3 = t1;  
        t3.transliraj(1, 1);  
        System.out.println(t1.opis());  
        // Tacka (14.0, 15.0)  
    }  
}
```

Dizajn i implementacija klase

- **Sakrivanje informacija**
 - **modifikatori pristupa (vidljivosti) *private* i *public***
 - Privatnim atributima i metodama možemo pristupiti samo unutar klase, javni atributi i metodi su vidljivi i van klase
- **Dizajn klase – definiše načine interakcije objekta sa drugim objektima**
 - Interakcije idu kroz pozive metoda
 - skup zaglavlja javnih metoda koji se mogu pozvati nad objektom klase
- **Implementacija klase – realizacija dizajna pri čemu možemo uvoditi pomoćne metode**
- **Enkapsulacija – sakrivanje detalja implementacije dizajna klase**
 - Atributi i pomoćne metode definisane sa modifikatorom *private*
 - Metode objekta kontrolišu stanje objekta
 - Promena atributa klase ne utiče na druge klase (održavanje i modifikovanje programa)

Enkapsulacija

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    public Tacka(double sx, double sy) {  
        x = sx;  
        y = sy;  
    }  
  
    public void transliraj(double dx, double dy) {  
        x += dx;  
        y += dy;  
    }  
  
    public String opis() {  
        return "Tacka (" + x + ", " + y + ")";  
    }  
}
```

Enkapsulacija

```
public class TackeDemo {  
    public static void main(String[] args) {  
        Tacka t1 = new Tacka(12, 10);  
  
        // ne prolazi kompajliranje  
        // t1.x = 1;  
        // t1.y = 2;  
  
        t1.transliraj(1, 2);  
        System.out.println(t1.opis());  
    }  
}
```

Get i set metode

- **Get metoda** – metoda koja vraća vrednost atributa
- **Set metoda** – metoda koja postavlja atribut na neku novu vrednost

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    public Tacka(double sx, double sy) {  
        ...  
    }  
  
    public void setX(double newX) { x = newX; }  
  
    public void setY(double newY) { y = newY; }  
  
    public double getX() { return x; }  
  
    public double getY() { return y; }  
  
    ...  
}
```

Promenljive

- Imamo različite vrste promenljivih: atributi klase, parametri metoda, lokalne promenljive u telu metoda
- **Leksička pravila opsega – za neku pojavu identifikatora u kodu tražimo toj pojavi najbližu definiciju tipa**
 - Prvo u tekućem bloku, onda redom po nadgnježenim blokovima, potom u listi parametara metoda, i na kraju među atributima klase
- Vrednost promenljive čiji je tip neka klasa je
 - referenca na objekat te klase
 - ***null***
- Ako referencijalna promenljiva ima vrednost ***null*** tada ona ne pokazuje ni na jedan objekat
- Vrednost ***null*** se može dodeliti bilo kojoj promenljivoj referencijalnog tipa

Referenca this

- Svaki objekat ima implicitno definisano polje koje se zove **this**
- **this je referenca na samog sebe**
- this referenca je zgodna kada imamo koliziju na nivou imena

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    public Tacka(double x, double y) {  
        this.x = x;  
        this.y = y;  
    }  
  
    public void setX(double x) {  
        this.x = x;  
    }  
  
    ...  
}
```

Klase su referencijalni tipovi

- Samim tim klase mogu biti tipovi parametara i povratne vrednosti metoda

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    public Tacka(double x, double y) { ... }  
  
    public Tacka transliraj(double dx, double dy) {  
        return new Tacka(x + dx, y + dy);  
    }  
  
    public double distancaDo(Tacka druga) {  
        double dx = x - druga.x;  
        double dy = y - druga.y;  
        return Math.sqrt(dx * dx + dy * dy);  
    }  
  
    ...  
}
```

Klasa može definisati više konstruktora

- Moraju se razlikovati ili po broju parametara ili bar jedan parametar mora biti različitog tipa

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    public Tacka() {  
        x = y = 0;  
    }  
  
    public Tacka(double xy) {  
        x = y = xy;  
    }  
  
    public Tacka(double x, double y) {  
        this.x = x;  
        this.y = y;  
    }  
  
    ...  
}
```

Konstruktori može pozvati drugi konstruktor

- Koristimo ključnu reč `this` iza koje zadajemo vrednost parametara
- Na osnovu tipova parametara se određuje koji konstruktor se poziva

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    public Tacka() {  
        this(0);  
    }  
  
    public Tacka(double xy) {  
        this(xy, xy);  
    }  
  
    public Tacka(double x, double y) {  
        this.x = x;  
        this.y = y;  
    }  
    ...  
}
```

Konstruktori može pozvati drugi konstruktor

- Ako konstruktor poziva neki drugi konstruktor tada taj poziv mora biti prva naredba u konstruktoru

```
public class Tacka {  
    private double x, y;  
  
    // ne prolazi kompajliranje!  
    public Tacka() {  
        x = 2;  
        y = 3;  
        this(10, 15);  
    }  
  
    public Tacka(double x, double y) {  
        this.x = x;  
        this.y = y;  
    }  
}
```

Preopterećeni (overloaded) metodi

- Klasa može definisati više metoda sa istim imenom
- Takvi metodi se moraju razlikovati ili po broj parametara ili se bar jedan mora razlikovati po tipu

```
public class Recenica {  
    private String sadrzaj;  
  
    public Recenica(String sadrzaj) {  
        this.sadrzaj = sadrzaj;  
    }  
  
    public void dodaj(String rec) {  
        sadrzaj += " " + rec;  
    }  
  
    public void dodaj(String prva, String druga) {  
        sadrzaj += " " + prva + " " + druga;  
    }  
  
    public String getSadrzaj() { return sadrzaj; }  
}
```

Promenljive referencijalnog tipa i operatori

- Operatorom = se kopira vrednost reference, ne objekat
- Operatorima == i != se porede vrednosti referenci ne vrednosti objekata

```
Recenica r1 = new Recenica("Ana voli Milovana");
```

```
// r2 pokazuje na isti objekat na koji pokazuje r1  
// ne pravi se novi objekat!
```

```
Recenica r2 = r1;
```

```
Recenica r3 = new Recenica("Ana voli Milovana");
```

```
if (r3 == r1)
```

```
    System.out.println("Ovo se nece ispisati");
```

```
else
```

```
    System.out.println("Ovo se hoce ispisati");
```

Promenljive referencijalnog tipa

- Promenljive referencijalnog tipa se implicitno inicijalizuju na ***null***
- ***NullPointerException*** – izuzetak koji se pojavljuje kada preko reference koja je *null* probamo da pozovemo javni metod ili pristupimo javnom polju
- **Izuzetak – greška tokom izvršavanja programa**

```
// NullPointerException
```

```
Recenica r;
```

```
r.dodaj("Ana ");
```

```
r.dodaj("voli Milovana");
```

```
Exception in thread "main" java.lang.NullPointerException  
    at ReceniceDemo.main(ReceniceDemo.java:68)
```


Klase i nizovi

- **Možemo kreirati nizove objekata – nizove za koje je neka klasa tip elemenata niza**
- **Nizovi su takođe promenljive referencijalnog tipa**

```
// niz recenica  
Recenica[] r;
```

```
// u ovom trenutku r je null
```

```
// instanciramo niz  
r = new Recenica[10];
```

```
// u ovom trenutku elementi niza su null
```

```
// instanciramo elemente niza  
for (int i = 0; i < r.length; i++)  
    r[i] = new Recenica("recenica " + i);
```

Statički atributi i metodi

- Atributi i metodi deklarirani koristeći ključnu reč **static**
- Statički atributi i metodi nisu vezani za objekte nego za klasu
 - Pristupamo im preko imena klase, a možemo i preko objekata
- **Statički atributi klase postoje nezavisno od objekata klase**
 - Statički atributi neke klase postoje nezavisno od toga kada i koliko puta je neka klasa instancirana, postoje i kada klasa nije instancirana nijednom
- Svaki objekat ima svoju (nezavisnu) kopiju nestatičkih atributa, svi objekti dele iste statičke attribute (ne kopiraju se)
- Statički metodi ne mogu pristupati nestatičkim atributima, samo statičkim
- Nestatičke metode mogu pristupati i statičkim i nestatičkim atributima

```
public class Ucenik {
    private int id;
    private String ime;

    // auto-increment ID
    private static int idVal;

    public static void initID(int start) {
        idVal = start;
    }

    public Ucenik(String ime) {
        id = idVal++;
        this.ime = ime;
    }

    public String toString() {
        return "ID = " + id + ", " + ime;
    }
}
```

```
public class UceniciDemo {  
    public static void main(String[] args) {  
        Ucenik.initID(101);  
  
        Ucenik a = new Ucenik("Ana");  
        System.out.println(a);  
        // ID = 101, Ana  
  
        Ucenik b = new Ucenik("Pera");  
        System.out.println(b);  
        // ID = 102, Pera  
    }  
}
```

Singleton pattern

```
class Brojac {  
    private int val = 0;  
  
    // singleton brojac  
    private static Brojac singleton = null;  
  
    // sakrivamo konstruktor  
    private Brojac() {}  
  
    public static Brojac getInstance() {  
        if (singleton == null)  
            singleton = new Brojac();  
  
        return singleton;  
    }  
  
    public void inc() { val++; }  
    public int getVal() { return val; }  
}
```

Singleton pattern

```
// ne prolazi kompajliranje!  
// Brojac br = new Brojac();
```

```
Brojac br = Brojac.getInstance();  
for (int i = 0; i < 5; i++)  
    br.inc();
```

```
Brojac br2 = Brojac.getInstance();  
for (int i = 0; i < 5; i++)  
    br2.inc();
```

```
System.out.println("Brojac = " + br.getVal());  
// Brojac = 10
```